

Barometer - klimaatbestendigheid

Augustus 2019

Inhoudsopgave

Achtergrond & aanpak	Pagina	3
Management Summary	Pagina	6
Verschillen in resultaten: ingezoomd op hoogopgeleiden vs laagopgeleiden	Pagina	10
Resultaten		
Ervaring en houding t.a.v. het klimaat	Pagina	12
Kennis en informatie over klimaatbestendigheid	Pagina	20
Houding t.a.v. de klimaatbestendigheid van de woning	Pagina	24
Treffen van maatregelen	Pagina	27
Bijlagen	Pagina	30

Achtergrond & aanpak

HET KLIMAAT VERANDERT

- Klimaatverandering leidt tot meer hittegolven, vaker extreme neerslag, en meer droogte perioden. Als Nederland zich hier niet op voorbereidt, heeft dit invloed op de gezondheid van mensen, leefbaarheid van buurten, comfort in woningen en gebouwen, en leidt dit tot economische schade.

VOORKOMEN MET KLIMAATBESTENDIGE WONINGEN

- Met haar coöperatieve achtergrond gelooft Achmea sterk in het gezamenlijk aanpakken van uitdagingen. Klimaatverandering is zo'n uitdaging. De verzekeraar ziet het ongemak en de kosten van schade veroorzaakt door klimaatverandering bij klanten. Achmea is daarom een samenwerkingsverband aangegaan onder de naam BlueLabel, om klanten te helpen zichzelf te bewapenen tegen de gevolgen van bijvoorbeeld wateroverlast.
- De Nederlander kan zelf ook wat doen tegen wateroverlast en hittestress, door de woning (en directe omgeving) klimaatbestendig te maken. Bijvoorbeeld door het verduurzamen van de woning of meer groen in de tuin (*'tegels eruit, groen erin'*). De vraag is: Hoe denken Nederlanders over de klimaatverandering? En in hoeverre zijn zij zich bewust van hun eigen impact (inrichting woonomgeving)? En vinden zij dat zij aan zet zijn of ligt de verantwoordelijkheid bij de (lokale) overheid?
- Achmea heeft onderzoek uitgevoerd naar de 'klimaatbestendigheid' van woningen in Nederland. Zij onderzocht:
 - de huidige kennis van Nederlanders over dit onderwerp;
 - wat zij hiervan vinden (houding);
 - en of zij reeds maatregelen hebben getroffen om overlast te voorkomen of dit nog van plan zijn.

OPZET EN RAPPORTAGE

- Het kwantitatieve onderzoek hebben we online uitgevoerd onder n=1.055 Nederlanders van 18 jaar en ouder. We hebben rekening gehouden met een representatieve verdeling op leeftijd, geslacht, regio en opleiding.
- We rapporteren de uitkomsten op totaalniveau. De uitkomsten hebben we ook geanalyseerd op (statistisch) significante verschillen naar: geslacht, leeftijd, opleiding, regio en woonsituatie. We vonden alleen significante en relevante verschillen bij opleiding en woonsituatie. Op pagina 11 hebben we een overzicht weergegeven van deze verschillen.
- De antwoorden op open vragen hebben we op een kwalitatieve wijze meegenomen in de rapportage (tendens, quotes).
- In de bijlage van deze rapportage hebben we de volledige ‘technische verantwoording’ van het onderzoek opgenomen.

Management Summary

Management Summary

Nederlanders vinden het belangrijk dat de woning klimaatbestendig is, maar de urgentie en kennis om aanpassingen te doen blijven achter, vooral op het gebied van wateroverlast

Extreme weersomstandigheden leiden in de ogen van Nederlanders tot overlast in en om de woning. Of dit een gevolg is van de klimaatverandering is voor hen niet vanzelfsprekend.

- De meerderheid van de Nederlanders heeft wel eens overlast ervaren als gevolg van extreme weersomstandigheden. Zij zijn verdeeld over de relatie tussen de overlast en klimaatverandering. De helft van de Nederlanders die overlast ervaart, wijt dit aan klimaatverandering. Twee op de vijf Nederlanders die overlast ervaren, uiten zich hier echter een stuk voorzichtiger over. Zij geven aan dat de overlast een beetje of bijna niets te maken heeft met klimaatverandering. Eén op de tien bestrijdt dit, zijn zien geen relatie tussen overlast en klimaatverandering.
- Deze verdeeldheid geldt ook over de discussie rondom klimaatverandering. De helft van de Nederlanders vindt de discussie niet overdreven. Een kwart heeft geen duidelijke mening. Eenzelfde aantal is kritisch hierover en vindt het overdreven.
- Hoewel men verdeeld is over de discussie rondom klimaatverandering vinden Nederlanders wel dat zij zelf ook een steentje moeten bijdragen om (eventuele) klimaatverandering te beperken. De (lokale) overheid moet hier een oplossing voor zoeken.

Nederlanders maken zich weinig tot geen zorgen over hun woning als gevolg van het veranderde klimaat

- Zij denken dat hen niets kan gebeuren of hebben al (enkele) aanpassingen doorgevoerd. Daarnaast menen zij dat zij er zelf toch niets aan kunnen veranderen of vinden dat het niet hun verantwoordelijk is (vooral bij huurders). Degenen die zich wel zorgen maken, komen met concrete situaties waarin zij ook daadwerkelijk overlast hebben ervaren. Deze groep is met name bezorgd over overstromingen bij hevige neerslag.

Management Summary

Nederlanders vinden het belangrijk dat de woning klimaatbestendig is, maar de urgentie en kennis om aanpassingen te doen blijven achter, vooral op het gebied van wateroverlast

Het ontbreekt de Nederlander aan kennis om de woning klimaatbestendig te maken, vooral over maatregelen tegen wateroverlast

- Nederlanders hebben nauwelijks kennis over mogelijke oplossingen om de woning klimaatbestendig te maken; de meerderheid weet er weinig tot niets vanaf. Men is wel bekend met sommige maatregelen zoals isolatie of meer groen in de tuin. De vraag is of ze dit aan klimaatbestendigheid koppelen of dat ze bekend zijn met de opties zelf (bijvoorbeeld om zelf energie te besparen).
- Men is (nog) relatief onbekend met de mogelijkheden tegen wateroverlast, zoals het aanbrengen van een waterkering of het aanleggen van water infiltratie/berging.
- Verder ontvangen Nederlanders nooit informatie over het klimaatbestendig maken van de woning. Er is echter wel behoefte aan het verkrijgen van informatie, vooral vanuit de gemeente.

Het kostenplaatje is ook een belangrijke barrière voor het doen van aanpassingen in en om de woning

- Naast het gebrek aan kennis zijn de kosten die verbonden zijn aan het klimaatbestendig maken van de woning een belangrijk argument om geen actie te ondernemen. Men heeft de perceptie dat aanpassingen aan de woning prijzig zijn.

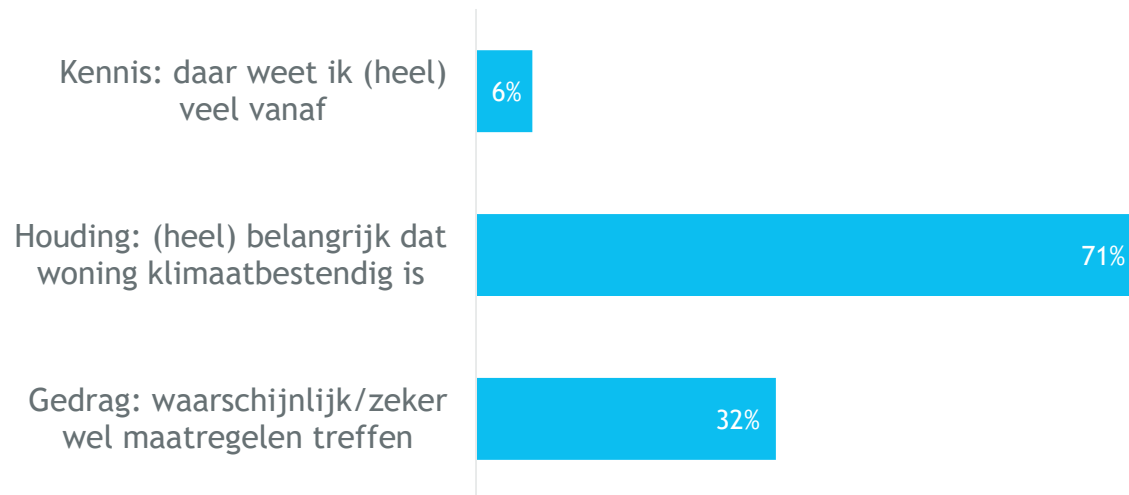
Tot nu toe weinig aanpassingen doorgevoerd aan woning tegen wateroverlast

- De meeste Nederlanders hebben al wel een of enkele maatregelen getroffen waarmee de woning klimaatbestendig wordt. Dit zijn vooral de bekendere en kleinere maatregelen, zoals isolatie, meer groen in de tuin of een zonnewering. Zoals eerder opgemerkt, is het echter de vraag of deze maatregelen bewust zijn doorgevoerd om de woning klimaatbestendiger te maken. Of dat een kostenbesparing (zoals bij isolatie) of het verminderen van overlast (zoals bij zonnewering) een belangrijke rol speelt? Tot dusver heeft bijna niemand maatregelen getroffen tegen wateroverlast.

Barometer: Nederlanders vinden een klimaatbestendige woning belangrijk; zij treffen daar (nog) geen extra maatregelen toe

- Nederlanders vinden het heel belangrijk dat de woning klimaatbestendig is. Maar duurzaam denken is nog niet duurzaam doen. Een ontbrekende kennis en wachten wat de (lokale) overheid doet, verklaart (mogelijk) waarom men (nog) weinig maatregelen heeft getroffen om de woning echt klimaatbestendig te maken. De perceptie van hoge kosten, speelt hierin ook een rol.

Barometer kennis, houding en gedrag

Vraag kennis: In welke mate bent u op de hoogte van de mogelijkheden om uw woning zelf klimaatbestendiger te maken? **Basis:** Allen (n=1.055)

Vraag houding: In welke mate vindt u het belangrijk dat uw woning klimaatbestendig is? **Basis:** Allen (n=1.055)

Vraag gedrag: In hoeverre bent u van plan (meer) maatregelen te treffen om uw woning klimaatbestendiger te maken? **Basis:** Allen (n=1.055)

Ingezoomd op doelgroepen

Hoogopgeleiden versus laagopgeleiden

Hoogopgeleiden versus laagopgeleiden

Hoogopgeleiden vinden de klimaatbestendigheid van hun woning belangrijker dan laagopgeleiden. Ook geven hoogopgeleiden vaker aan kennis te hebben over dit onderwerp en hebben zij in meer gevallen reeds maatregelen getroffen.

- Ten aanzien van het klimaat in het algemeen vinden hoogopgeleiden de discussie over klimaatverandering minder vaak overdreven dan laagopgeleiden. Ook zien zij meer het verband tussen overlast en klimaatverandering en vinden zij dat ook zichzelf een steentje moeten bijdragen om de gevolgen van overlast te voorkomen.
- Qua kennis geven laagopgeleiden vaker aan weinig tot niets af te weten van klimaatbestendigheid en zijn zij minder vaak op de hoogte van de mogelijke maatregelen.
- Hoogopgeleiden vinden een klimaatbestendige woning belangrijker dan laagopgeleiden. Ook vinden zij dat er meer aandacht moet worden besteed aan het onderwerp.
- Tot slot, hebben hoogopgeleiden vaker reeds één of meerdere maatregelen getroffen, of zijn dit nog van plan. Zij houden ook meer rekening met de klimaatbestendigheid bij de aankoop van een volgende woning. Meer dan laagopgeleiden zijn zij bereid om tijd/geld te investeren in hun woning. Mits belangrijk genoeg zouden zij ook aanpassingen doen zonder een subsidie.
- Zo lijkt opleiding dus bepalend te zijn. Maar we vermoeden dat dit ook (mede) samenhangt met het type huis waarin men woont. In de tabel hiernaast valt af te lezen dat laagopgeleiden vaker in een huurhuis wonen dan midden- en hoogopgeleiden. Dit kan ook zeker van invloed zijn op hoe zij omgaan met dit onderwerp. Nederlanders met een huurhuis hebben tot nu toe minder vaak maatregelen getroffen dan Nederlanders met een koopwoning en zijn dit ook minder vaak van plan. Het feit dat het niet de eigen woning is, kan de reden zijn. Omdat zij vinden dat de verhuurder dit moet regelen.

	Laag	Midden	Hoog
Huurhuis	53%	33%	25%
Koophuis	40%	61%	72%
Koophuis van iemand anders	7%	6%	3%

Resultaten

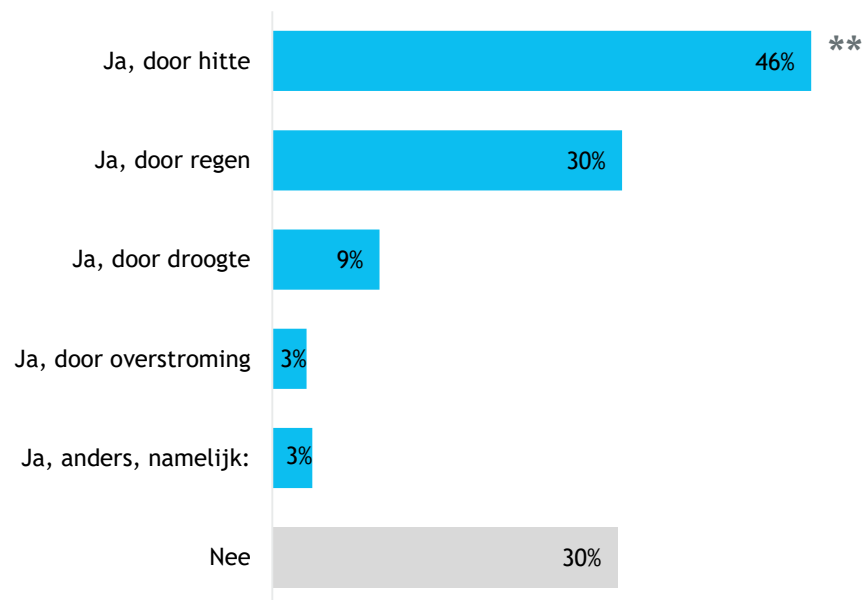
Ervaring en houding t.a.v. het klimaat

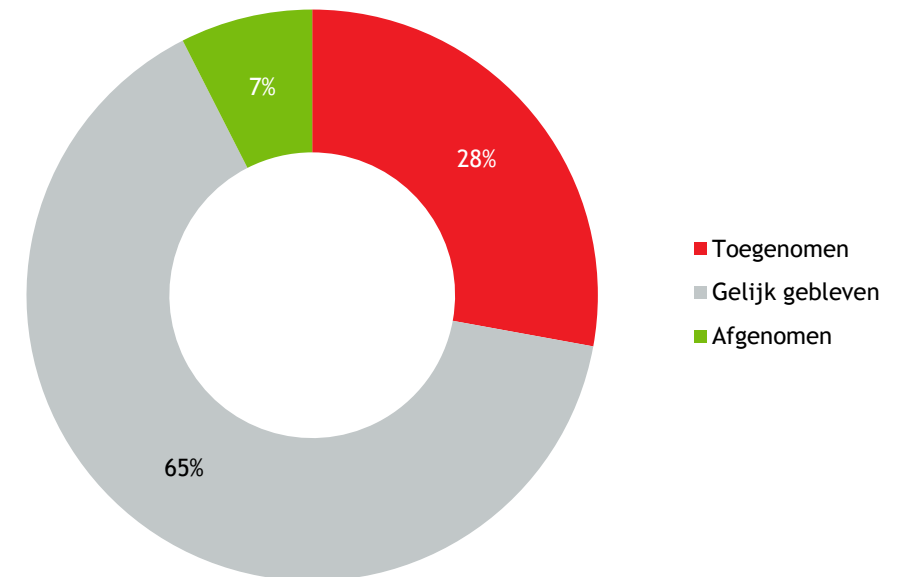
Nederlanders ervaren overlast in en om hun woning als gevolg van extreme weersomstandigheden

- Circa een derde van de Nederlanders heeft wel eens overlast* ervaren door regen en bijna de helft heeft overlast ervaren door hitte. Let wel: het onderzoek is uitgevoerd vlak na een hittegolf.
- Bij ruim een kwart van de Nederlanders is de overlast toegenomen in het afgelopen halfjaar*, tweederde ervaart geen verandering.

Ervaring overlast

Overlast afgelopen zes maanden

* Overlast is hinder op een onacceptabel niveau

** Let op: het onderzoek is uitgevoerd vlak na een hittegolf (22-27 juli 2019), dit kan invloed hebben op de resultaten

Vraag: Heeft u wel eens overlast ervaren in en om uw woning als gevolg van extreme weersomstandigheden? Basis: Allen (n=1.055)

Vraag: Is de overlast in en om uw woning als gevolg van extreme weersomstandigheden in de afgelopen zes maanden veranderd? Basis: Allen (n=1.055)

De helft van de Nederlanders die overlast ervaart, wijt dit aan klimaatverandering

- Twee op de vijf Nederlanders die overlast ervaren, uiten zich hier een stuk voorzichtiger over. Zij geven aan dat de overlast een beetje of bijna niets te maken heeft met klimaatverandering. Eén op de tien bestrijdt dit, zijn zien geen relatie tussen overlast en klimaatverandering.

Relatie overlast en klimaatverandering

- alles mee te maken
- er veel mee te maken
- een beetje mee te maken
- (bijna) niets mee te maken
- helemaal niets mee te maken

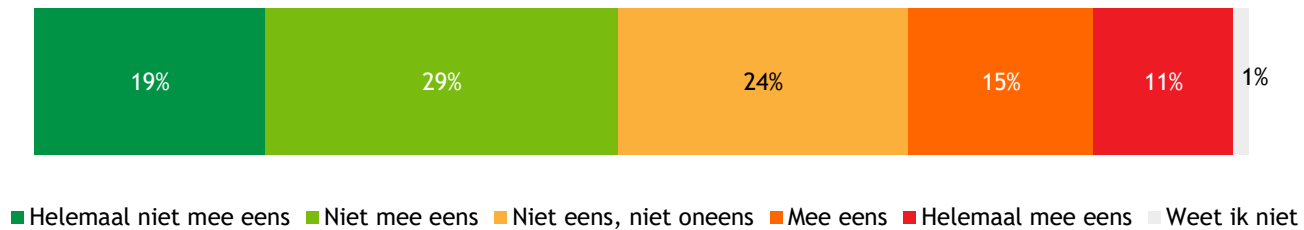
Vraag: In hoeverre denkt u dat deze overlast iets te maken heeft met de klimaatverandering?

Basis: Heeft overlast ervaren (n=743)

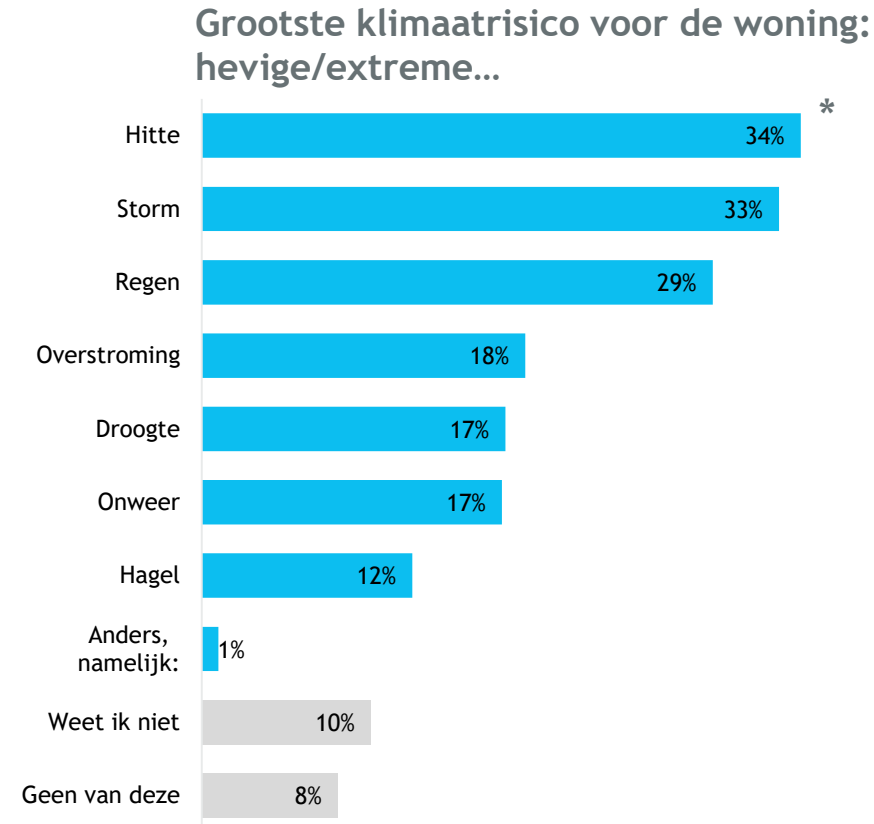
Nederlanders verdeeld over de discussie rondom klimaatverandering

- De helft van de Nederlanders vindt de discussie niet overdreven. Een kwart is kritisch hierover en vindt het overdreven. Een zelfde aantal heeft geen duidelijke mening.

Ik vind de discussie over klimaatverandering overdreven

Hitte, storm en regen vormen volgens Nederlanders het grootste klimaatrisico voor de woning

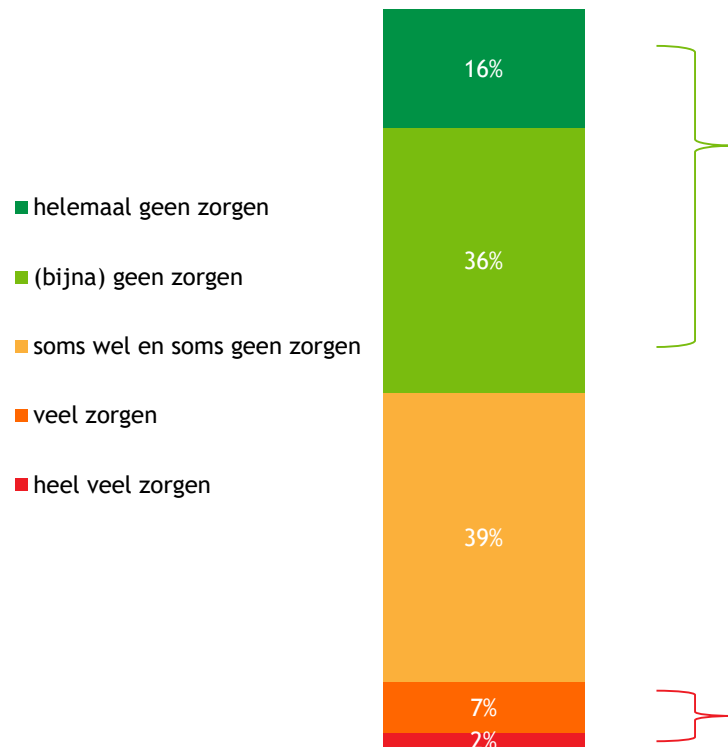

* Let op: het onderzoek is uitgevoerd vlak na een hittegolf (22-27 juli 2019), dit kan invloed hebben op de resultaten

Toch maken Nederlanders zich niet al te veel zorgen over hun woning; het ontbreekt hen aan ervaring of er zijn al maatregelen getroffen

- Sommige Nederlanders denken geen invloed te kunnen uitoefenen op de klimaatverandering en maken zich daarom weinig zorgen over de woning. Anderen maken zich weinig zorgen omdat zij in een huurhuis wonen.
- Nederlanders die zich wel zorgen maken, hebben problemen ervaren in en om hun woning.

Zorgen over woning en klimaat

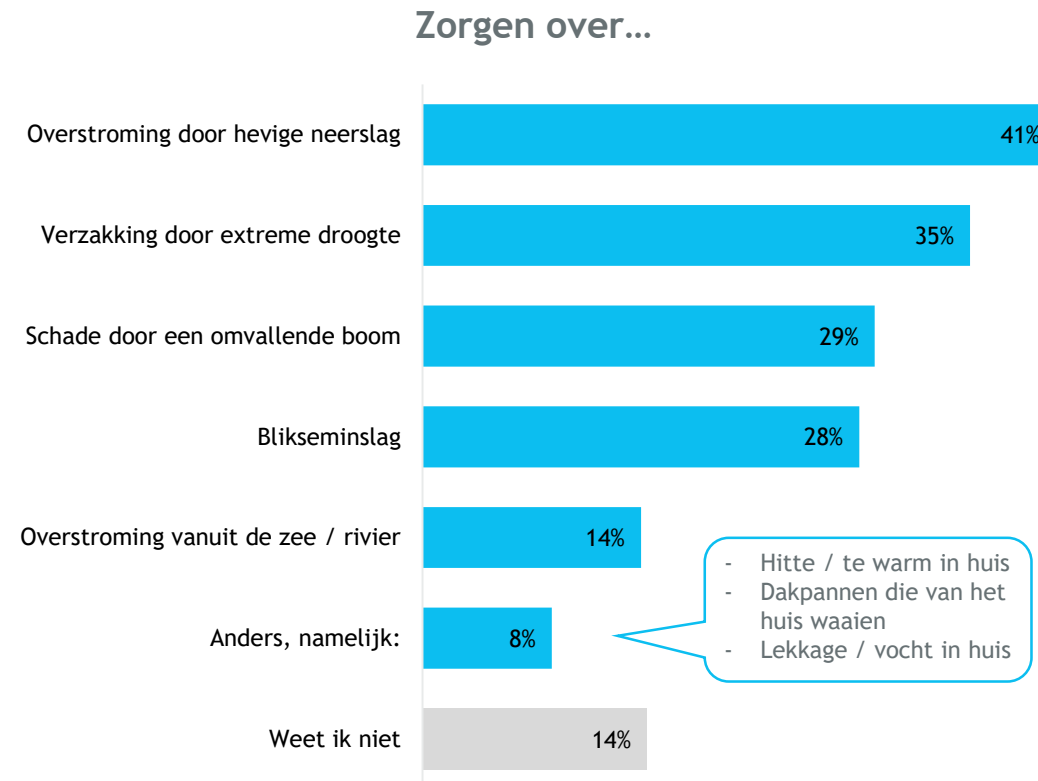
“Ik zit hoog en droog en het is een huurhuis.”
“In mijn jeugd 35 jaar geleden hadden we ook loei hete zomers en soms ook stortbuien met hagel.”
“Goede maatregelen genomen. Bij veel regenval, loopt het water altijd goed weg, er is voldoende groen.”
“Ik kan er zelf weinig aan doen.”
“Ik vind dat ze er teveel over zeuren.”
“Tot nu toe is alles verholpen en in orde.”
“We zijn onze woning aan het verduurzamen.”
“Dit staat los van elkaar.”

“Door de toenemende hitte neemt ook de luchtvervuiling toe en ik woon aan een drukke weg en heb nu al last van de vieze lucht (ik ben hartpatiënt).”
“Bang dat er iets gebeurt dat niet voorzien is ook en niet onder de verzekering valt.”
“Het is een goed huis, maar we wonen onder het zee niveau. En het weer wordt alleen maar extremer.”
“De isolatie is zeer slecht en daarom hebben we bij hele erge hitte en erge kou problemen.”
“Ik weet niet wat voor effect het weer op mijn huis heeft.”
“Ik woon in een chalet, dus als het hard waait maak ik me soms wel eens zorgen...”

“De grond is uitgedroogd, waterpeil zakt, fundering zakt ook en dus de woning ook.”
“De enorme hitte in huis en de wateroverlast door hoosbuien.”
“Slechte nachtrust door hitte, warmte blijft lang in de woning hangen, scheurvorming.”
“Ik heb regelmatig, bij hevige hoosbuien, dat het riool omhoogkomt in beide wc’s, bad et cetera.”
“Mijn woning/buurt is helemaal niet bestand tegen extreem weer.”

Zorgen over de woning en het klimaat gaan vooral over mogelijke overstromingen door hevige neerslag of verzakking door extreme droogte

- Nederlanders die zich wel eens zorgen maken, doen dit het minst vaak over een overstroming vanuit de zee of een rivier.

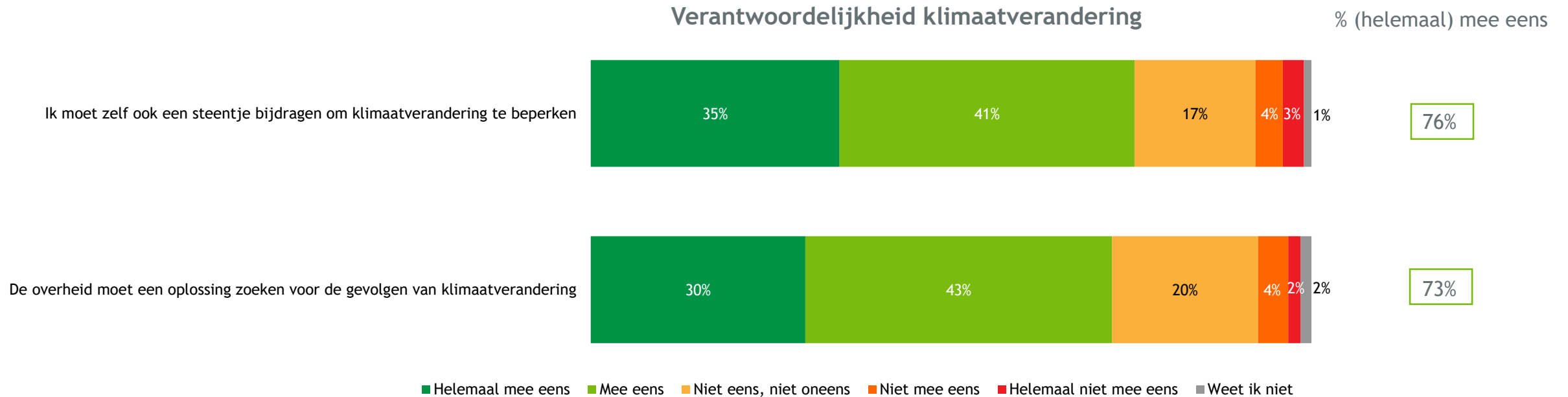

Vraag: Waarover maakt u zich wel eens zorgen als het gaat om uw woning en het veranderend klimaat?

Basis: Maakt zich (heel) veel zorgen / soms wel, soms geen zorgen (n=508)

Nederlanders vinden dat de overheid een oplossing moet zoeken voor de gevolgen van de klimaatverandering

- Let wel, zij vinden dat zichzelf ook een steentje moeten bijdragen om klimaatverandering te beperken.

Resultaten

*Kennis en informatie over
klimaatbestendigheid*

Klimaatbestendigheid houdt volgens Nederlanders in dat de woning goed bestand is tegen extreme weersomstandigheden

- Enkele Nederlanders benoemen specifieke maatregelen die getroffen kunnen worden om de woning klimaatbestendiger te maken, waarbij men vooral denkt aan isolatie van de woning.

27%

weet niet wat er bedoeld wordt met klimaatbestendigheid

Definitie klimaatbestendigheid

- *“Bestand tegen extreme weersomstandigheden.”*
- *“Betere isolatie.”*
- *“Dat de woning op extreem weer is voorbereid.”*
- *“Dat zowel hitte als droogte als overstroming geen vat krijgen op je huis.”*
- *“Meer zelf doen, zoals planten op balkon. Tegels er uit, planten erin. Dak groen maken met planten.”*
- *“Isolatie van huizen, meer bomen en gras, betere riolering. Minder uitstoot bij het bouwen van elektrische auto's en windmolens.”*
- *“Duurzamer maken, minder energie gebruiken, opwarming van de aarde afremmen.”*
- *“Opgewassen tegen klimaatveranderingen.”*
- *“Zorgen dat je voorbereid bent op droger weer en hogere temperaturen.”*
- *“Wind- en zonne ergie.”*
- *“Wellicht iets om de woning beter tegen wateroverlast te beschermen.”*
- *“Voorzorgsmaatregelen nemen, dakgoten schoon, waterberging.”*
- *“In de winter warm zonder gas te stoken en in de zomer koel d.m.v. warmtepomp.”*
- *“Huis zoveel mogelijk bestendig maken bv isolatie tegen kou, zorgen dat bij ernstige storm in ieder geval dak in orde is... onderhoud!”*
- *“Dubbel glas, spouwisolatie, dakisolatie, vloerisolatie en ketel die niet op gas draait.”*
- *“Dat je actie onderneemt, ik doe dit al met mijn tuinen bijvoorbeeld. Heb veel planten en aarde en niet alles betegeld.”*

Nederlanders weten weinig tot niets af van de mogelijkheden om de woning zelf klimaatbestendig maken

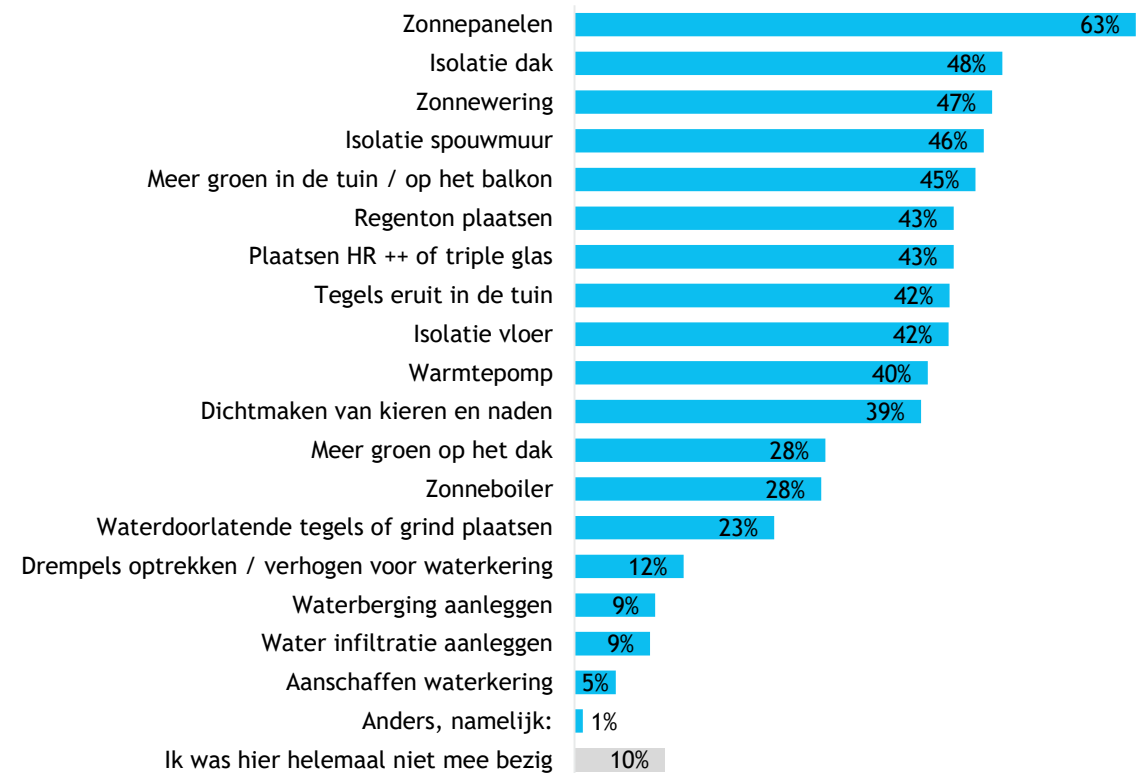
- Nederlanders zijn wel bekend met sommige maatregelen die ze kunnen treffen, zoals het plaatsen van zonnepanelen, isolatie, zonnewering, meer groen en minder tegels, het plaatsen van een regenton of het vervangen van glas. De vraag is of ze dit bewust aan klimaatbestendigheid koppelen of dat ze bekend zijn met de opties zelf (bijvoorbeeld om zelf energie te besparen).

Op de hoogte van woning klimaatbestendig maken Daar weet ik...

■ heel veel vanaf ■ veel vanaf ■ wel iets vanaf ■ weinig vanaf ■ helemaal niets vanaf

Bekendheid opties

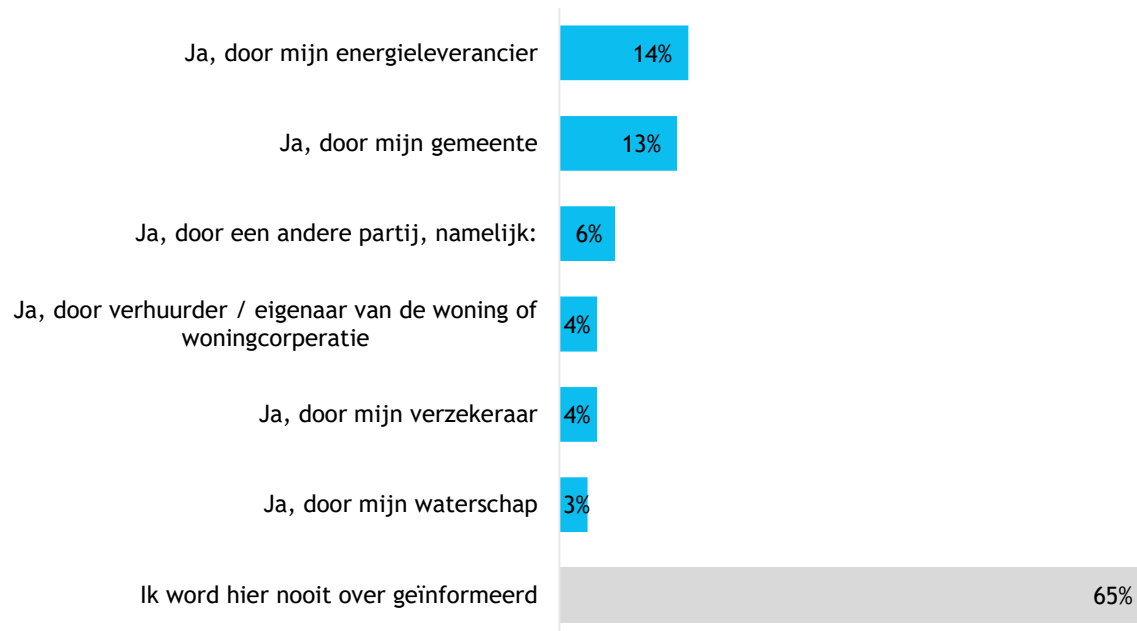
Vraag: In welke mate bent u op de hoogte van de mogelijkheden om uw woning zelf klimaatbestendiger te maken? Basis: Allen (n=1.055)

Vraag: Met welke van onderstaande mogelijkheden om zelf uw woning klimaatbestendiger te maken, bent u bekend? Basis: Allen (n=1.055)

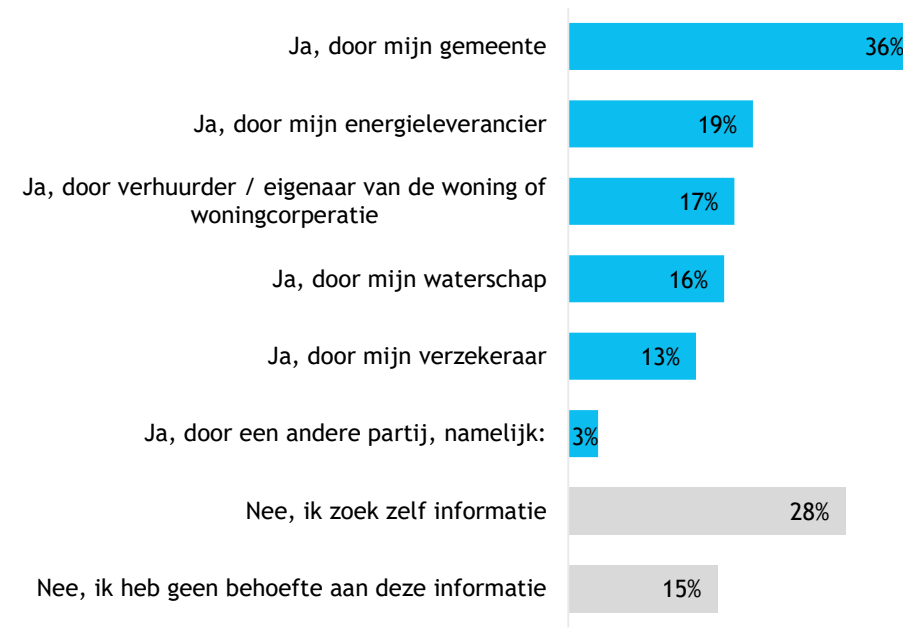
De meeste Nederlanders hebben nog nooit informatie ontvangen over het klimaatbestendiger maken van de woning. Ze hebben daar wel degelijk behoefte aan

- Hoewel een enkeling geïnformeerd wordt door de gemeente, heeft een derde van de Nederlanders hier wel behoefte aan. Ze verwachten dit in mindere mate van andere organisaties.
- Ruim een kwart zoekt zelf informatie over het klimaatbestendig maken van hun woning.

Afzender informatie

Behoefte informatie

Vraag: Wordt u wel eens geïnformeerd over de mogelijkheden om uw woning klimaatbestendiger te maken? Basis: Allen (n=1.055)

Vraag: Zou u (vaker) geïnformeerd willen worden over de mogelijkheden om uw woning klimaatbestendiger te maken? Basis: Allen (n=1.055)

Resultaten

*Houding t.a.v. de klimaatbestendigheid
van de woning*

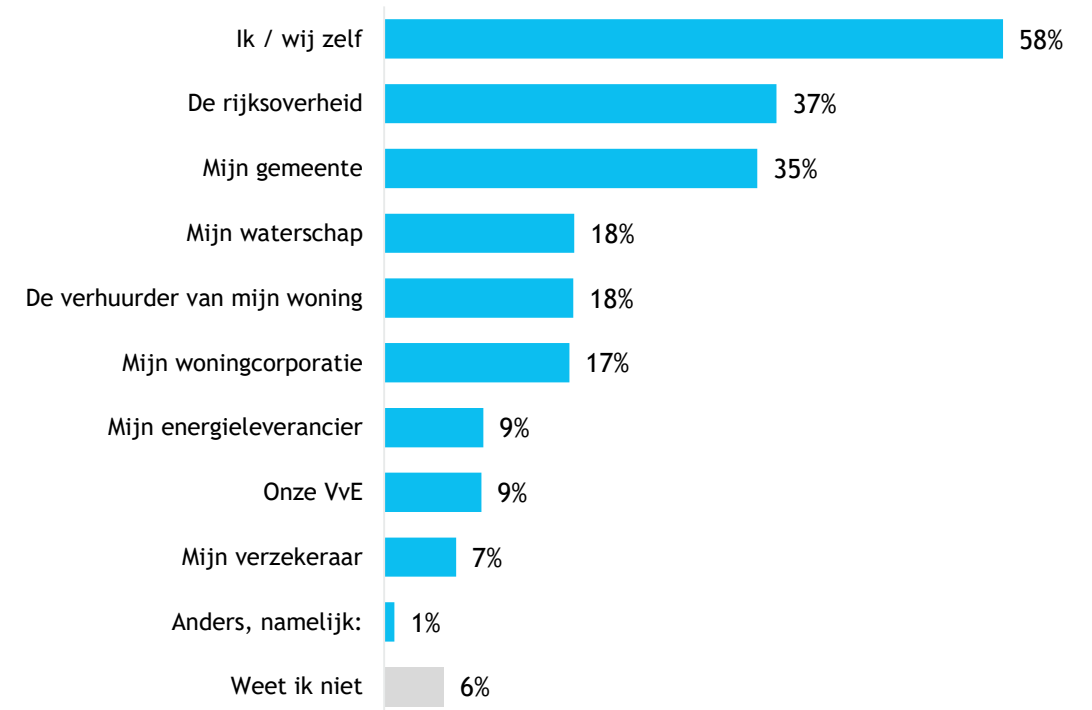
Men vindt het belangrijk dat de woning klimaatbestendig is; de verantwoordelijkheid ligt voornamelijk bij henzelf, maar in mindere mate ook bij de (lokale) overheid

- Een derde vindt dat de lokale of rijksoverheid hier het voortouw in moet nemen. Slechts een klein gedeelte wijst de verzekeraar aan als (de logische) verantwoordelijke voor het klimaatbestendiger maken van de woning.

Belang woning klimaatbestendig

Verantwoordelijkheid voor klimaatbestendigheid

Vraag: In welke mate vindt u het belangrijk dat uw woning klimaatbestendig is? Basis: Allen (n=1.055)

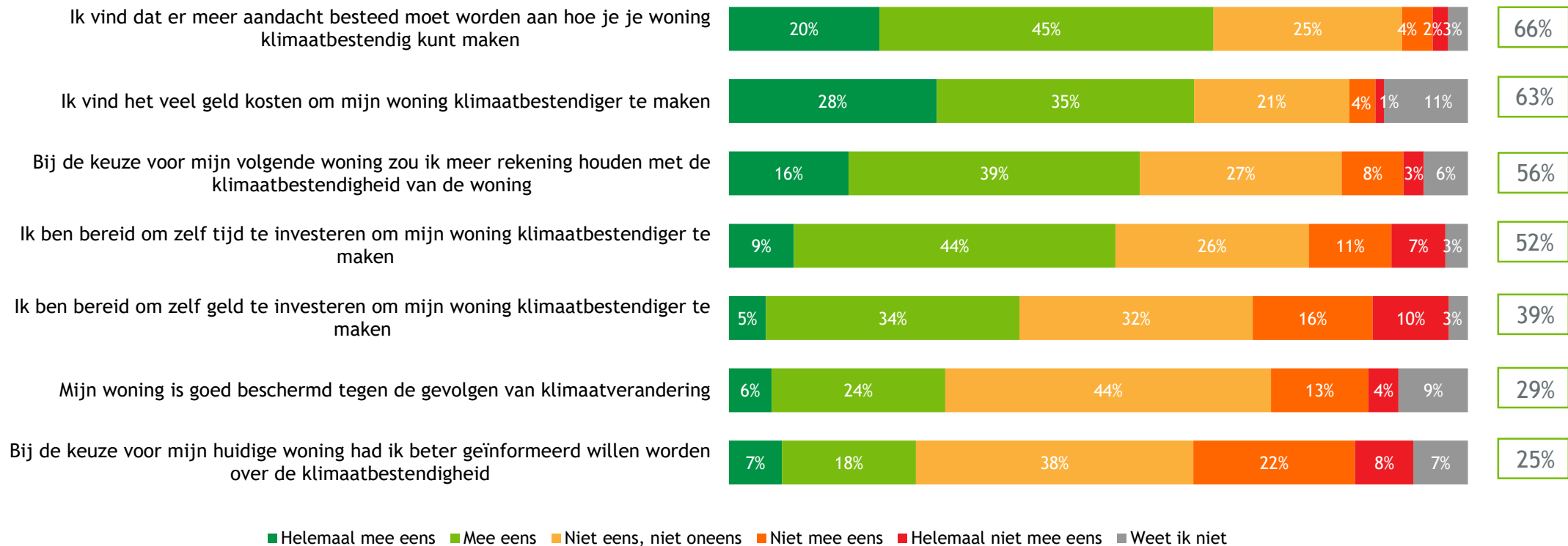
Vraag: Wie is er volgens u verantwoordelijk voor een betere klimaatbestendigheid van uw woning? Basis: Allen (n=1.055)

Nederlanders staan niet onwelwillend tegenover het maken van een klimaatbestendige woning. Meer aandacht over hoe zij dit kunnen aanpakken is gewenst

- De helft van de Nederlanders is bereid om zelf tijd te investeren om de woning klimaatbestendiger te maken, een kleiner gedeelte is echter bereid om er geld in te investeren. De perceptie leeft dat het veel geld kost om de woning klimaatbestendiger te maken.

Houding klimaatbestendigheid

% (helemaal) mee eens

Vraag: In welke mate bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen over de klimaatbestendigheid van uw woning?

Basis: Allen (n=1.055)

Resultaten

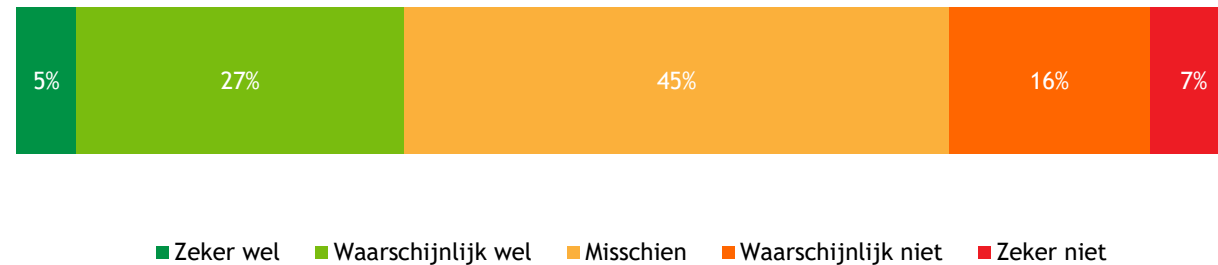
Treffen van maatregelen

Een derde van de Nederlanders geeft aan maatregelen te treffen om de woning klimaatbestendiger te maken

- De helft van de Nederlanders weet nog niet of ze dit in de toekomst zullen doen. Een gebrek aan kennis over mogelijkheden of kosten kunnen hieraan ten grondslag liggen.

Van plan om maatregelen te treffen

De meesten hebben al wel maatregelen getroffen die de woning klimaatbestendiger maken, alleen niet op het gebied van wateroverlast

- De meest genoemde maatregelen zijn: meer groen, zonnewering, vervangen van glas, dichtmaken van kieren, isolatie of zonnepanelen. Het is echter de vraag of dat zij dit (bewust) hebben gedaan om hun woning klimaatbestendiger te maken.
- Een kwart heeft nog geen maatregelen getroffen; te hoge kosten is hiervoor het belangrijkste argument.

Maatregelen getroffen

Reden geen maatregelen getroffen

- Verantwoordelijkheid ligt bij verhuurder
- Er zijn al maatregelen getroffen

Vraag: Welke van onderstaande maatregelen heeft u doorgevoerd of laten doorvoeren zodat uw woning klimaatbestendiger wordt? Basis: Allen (n=1.055)

Vraag: Waarom heeft u (nog) geen maatregelen getroffen om uw woning klimaatbestendiger te maken? Basis: Heeft geen enkele maatregel getroffen (n=290)

Bijlagen

Onderzoeksverantwoording

Methode

> Online onderzoek

> 28 vragen

> +/- 6 minuten

Doelgroep & steekproef

> Nederlanders 18+

> Netto n= 1.055

> Extern onderzoekspanel

Veldwerk

> 5 t/m 12 augustus 2019

* Respondenten zijn geworven uit het panel via Panelclix. We hebben rekening gehouden met een representatieve verdeling op leeftijd, geslacht, regio en opleiding.

Auteurs: Michiel van Rossum en Nicole van den Broek

Augustus 2019

